Badanie pilotażowe nt. *Wpływu sztucznej inteligencji na model ryzyka audytu*

Scenariusz/kwestionariusz wywiadu strukturyzowanego

Wprowadzenie do rozmowy: Przedstawić cel badania.

Część 1. Metryczka *(wypełnia Ankieter) Do metodyki badań – charakterystyka respondentów*

1. **Imię i nazwisko** R29
2. **Stanowisko**

x	Audytor/Biegły rewident
	Dyrektor finansowy
	Nauczyciel akademicki
	Inne, jakie……..

3. **Sektor**

x	Sektor prywatny
	Sektor publiczny

4. **Doświadczenie zawodowe (liczba lat w zawodzie):** ponad 20
5. **Stopień/tytuł naukowy (jeśli dotyczy):** mgr
6. **Lokalizacja /miejsce zamieszkania** *(miejsce zamieszkania - osoba fizyczna):*
   Miejscowość:
   Kod pocztowy:
   Województwo: łódzkie

Część 2. Pytania merytoryczne

Pytania:

7. **Czy do tej pory znane było Panu/Pani zagadnienie dotyczące wykorzystania algorytmów opartych na sztucznej inteligencji w programach finansowo-księgowych i/lub w audycie (procesie kontroli)?**

	Tak
x	Nie

8. **Czy Państwo wykorzystują algorytmy oparte na sztucznej inteligencji w programach finansowo-księgowych i/lub w audycie (procesie kontroli)?**

	Tak
x	Nie
	Nie dotyczy

Jeśli tak, proszę opisać dotychczasowe doświadczenia w tym zakresie.

Wykorzystujemy różne algorytmy, ale oparte na sztucznej inteligencji chyba nie.

9. **Czy spotkał/a się Pan/Pani z problematyką badawczą/dyskusją dotyczącą związku między wykorzystaniem AI a ryzykiem audytu?**

[x] Tak
[ ] Nie

Jeśli tak, proszę opisać dotychczasowe doświadczenia w tym zakresie.

Bardzo sporadycznie. To generalnie były takie luźne rozmowy dotyczące ewentualnej możliwości wykorzystania takich rzeczy. Nie mniej sztucznej inteligencji, to bardzo takim wstępnym poziomie i na etapie rozpoznania tematu. Co to w ogóle jest sztuczna inteligencja i czy ewentualnie można ją w naszej działce wykorzystać.

10. **Proszę ustosunkować się do następujących stwierdzeń:**

Wyszczególnienie	1 Zdecydowanie nie	2 Nie	3 Raczej nie	4 Nie mam zdania	5 Raczej tak	6 Tak	7 Zdecydowanie tak
Stosowanie przez audytora w procesie badania algorytmów/narzędzi opartych na sztucznej inteligencji wpływa na ryzyko audytu.					x		
Stosowanie przez klienta programów finansowo-księgowych opartych na sztucznej inteligencji wpływa na ryzyko audytu.						x	
Wyższe ryzyko audytu związane jest ze stosowaniem AI przez klienta			x				
Wyższe ryzyko audytu związane jest ze stosowaniem AI przez audytora		x					
W obu przypadkach ryzyko jest takie samo		x					

Proszę uzasadnić swoje stanowisko.

Myślę, że wykorzystywanie algorytmów i narzędzi opartych na sztucznej inteligencji, wpływa na obniżenie ryzyka zarówno audytu z ryzyka audytu, zarówno w przypadku, kiedy audytor ma możliwość korzystania z tego typu algorytmów, jak również wtedy, kiedy klient ma programy finansowo-księgowe, które są oparte na sztucznej inteligencji. Oczywiście kwestia, by była zbadania czy algorytmy stosowane przez klienta są prawidłowe. Natomiast w momencie, kiedy się potwierdzi prawidłowość tych algorytmów, obszar, przy którym one są użytkowane, wydaje mi się będzie obarczony mniejszym ryzykiem audytu.

11. **Proszę ustosunkować się do następujących stwierdzeń:**

Wyszczególnienie	1 Zdecydowanie nie	2 Nie	3 Raczej nie	4 Nie mam zdania	5 Raczej tak	6 Tak	7 Zdecydowanie tak
Stosowanie AI przez audytora i/lub klienta powinno wpływać na wysokość opłaty za audyt (wynagrodzenia za audyt)		x					
Stosowanie AI przez klienta powinno wpływać na wzrost wysokości opłaty za audyt			x				
Stosowanie AI przez audytora powinno wpływać na wzrost wysokości opłaty za audyt		x					

Proszę uzasadnić swoje stanowisko.

Jeżeli klient albo audytor stosuje sztuczną inteligencję, myślę, że nakład pracy w przypadku audytu jednostki, która stosuje sztuczną inteligencję, przynajmniej na początku, w momencie, kiedy poznajemy

klienta, byłby mniej więcej taki sam, więc tutaj nie widzę powodu do obniżenia ceny za audyt, nie widzę też powodu do wzrostu tej ceny. Być może poza początkowym okresem, kiedy to te algorytmy są dosyć młode. Natomiast po prostu zmienia się sposób wykonywania audytu, i zmienia się procedury, które sprawdzamy, natomiast nie spowoduje to zmniejszenia w każdym razie w początkowym okresie nakładu pracy, który wymaga jednostka po to, żeby przeprowadzić audyt.

12. **W naszej pracy proponujemy rozszerzenie klasycznego modelu ryzyka audytowego o ryzyko sztucznej inteligencji w następujący sposób:**

Audit Risk = Ryzyko nieodłączne x Ryzyko kontroli x Ryzyko przeoczenia x Ryzyko AI

gdzie: *Ryzyko AI = Ryzyko AI audytora x Ryzyko AI klienta*

Pytania do rozmowy:

12 a) Czy w Pani/Pana opinii takie rozszerzenie modelu jest uzasadnione? Proszę uzasadnić swoje stanowisko/swoją odpowiedź.

Nie wiem, wydaje mi się, że raczej nie, bo ryzyko sztucznej inteligencji czy u audytora, czy u klienta powinno być włączone w pozostałe ryzyka, i powinno na nie wpływać. Nie widzę chyba z uzasadnienia, żeby dodatkowe ryzyko dodawać, do określenia ryzyka audytu.

12 b) Czy według Pani/Pana wiedzy taki model (rozszerzony) jest już obecny w praktyce?

Nie wiem nic na ten temat.

12 c) *Jeśli odpowiedzi na powyższe pytania (jedno lub oba) były twierdzące, dodatkowe pytanie:* **Nasze badanie nie potwierdziło związku między wysokością wynagrodzenia biegłych rewidentów a stosowaniem sztucznej inteligencji przez klienta. Co może być tego przyczyną?**

Myślę, że to, co powiedziałam wcześniej, że po prostu zmienia się sposób, zmieniają się procedury, które trzeba zbadać, nie wpływa to w żaden sposób na zmniejszenie pracochłonności. natomiast jeśli chodzi o zwiększenie wynagrodzenia, jest to dziedzina nowa, ewidentnie wymaga to dodatkowej wiedzy, i może w początkowym okresie byłoby uzasadnienie zwiększenia wynagrodzenia biegłego, który musi poznać tę dziedzinę i musi wiedzieć, jak jakie procedury wszcząć w przypadku stosowania przez klienta sztucznej inteligencji. Natomiast docelowo po prostu zmieniają się rodzaje procedur. Więc raczej nie.

13. Proszę uszeregować czynniki uwzględnione w zaprezentowanym modelu rozszerzonym według ważności - uwzględniając ich wpływ na ryzyko audytu, **przy założeniu, że 1 oznacza czynnik najbardziej istotny (najważniejszy), 5 – czynnik najmniej istotny. (Uszeregować od najważniejszego do najmniej istotnego).**

Czynnik	Ważność czynnika (1-5) Uszeregować od najważniejszego do najmniej istotnego
Ryzyko nieodłączne	1
Ryzyko kontroli	2
Ryzyko przeoczenia	3
Ryzyko AI audytora	5
Ryzyko AI klienta	4

Proszę uzasadnić swoje stanowisko/swoją odpowiedź. (*free text)*
Pierwsze trzy ryzyka są to ryzyka, które nam stale towarzyszą w czasie badania, więc jakby doceniamy ich wagę. Ryzyko nieodłączne, które jest zawsze związane z badaniem. Ryzyko kontroli, które jest związane z jednostką, ale które coraz mocniej wpływa na sprawozdania finansowe. Ryzyko przeoczenia jest takim ryzykiem, które zawsze występuje i nie wyobrażam sobie badania, w którym by ryzyka przeoczenia nie było. Natomiast jeśli chodzi o ryzyko audytora, o ryzyko sztucznej inteligencji u audytora i klienta. Zmieniłam trochę tu kolejności i wskazałam wcześniej jako ważniejsze ryzyko klienta, dlatego, że to jest zakres, który musimy poznać. Natomiast ryzyko wykorzystywania sztucznej inteligencji u audytora jest audytorowi bardziej znane, ponieważ pracuje na tym na co dzień i ma to ryzyko rozeznane najbardziej. Natomiast umieściłam je na końcu dlatego, że jest to dla mnie zupełnie nowa dziedzina. Gdyby się okazało, że zaczniemy pracować z tymi ryzykami, być może kolejność byłaby inna.

14. **Czy, i w jaki sposób przypisanie osobowości prawnej sztucznej inteligencji wpłynęłoby na proces oceny ryzyka badania?**
    Proszę uzasadnić swoje stanowisko/swoją odpowiedź. *(free text)*

Nie sądzę, aby to było dobre rozwiązanie, przypisanie takiej odpowiedzialności i w konsekwencji obarczenie sztucznej inteligencji odpowiedzialnością za proces oceny ryzyka badania. Dlatego, że sztuczna inteligencja jest jednak oparta na algorytmach, algorytmy – stworzenie i wykorzystywanie tych algorytmów jednak jest dziełem człowieka, konkretnego człowieka. I decyzja o tym, czy z tego korzystamy czy nie, też jest decyzją odrębną konkretnego, konkretnej osoby, więc nie wydaje mi się, aby to było słuszne. Poza tym byłby to taki wytrych dla uzyskania absolutnej bezkarności dla ludzi i zrzucenia odpowiedzialności, własnej odpowiedzialności na tą osobowość prawną sztucznej inteligencji. Także nie jestem za tym absolutnie.

15. **KNF, PANA, MF, PIBR, biegli, naukowcy - która grupa powinna ustrukturyzować dyskusję o ocenie ryzyka badania w środowisku sztucznej inteligencji? Dlaczego?**
    Proszę uzasadnić swoje stanowisko/swoją odpowiedź. *(free text)*

Trochę te grupy są, jeśli chodzi o PIBR, o PANA, o biegłych, to te grupy się bardzo zazębiają. To są czasami te same osoby. Natomiast na pewno naukowcy w dyskusji plus biegli, czy zrzeszeni w kręgu PANA, czy PIBRu, nie ma to znaczenie. Ale myślę, że PIBR, PANA, biegli i naukowcy.

16. **Czy jest coś, co chciałby/chciałaby Pan/Pani dodać/podkreślić w kwestii omawianej problematyki badawczej?** *(free text)*

Na tym etapie, jestem na bardzo początkowym etapie jeśli o to chodzi, więc chyba raczej jeszcze nie. Za mało wiem, żeby stwierdzić, że czegoś nie wiem i chciałabym coś to dopowiedzieć ewentualnie.